

Л.М. Янчева, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

А.С. Крутова, д-р екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ

Життя крокує вперед із фантастичною швидкістю, змінюються орієнтири і цінності конкретних знань, відкриваються нові цілі, перспективні напрями науки, з'являються невідомі раніше методики й технології освіти. Сучасна структура змісту компетентнісно-орієнтованого навчання магістрів під впливом нового способу визначення цілей змінюється, оскільки компетентність майбутнього випускника є запорукою його затребуваності на ринку праці. Разом із тим компетентнісний формат підготовки магістрів можливо забезпечити тільки за умови наявності навчальної літератури з високим науково-інноваційним і навчально-методичним потенціалом. Професорсько-викладацькі колективи повинні вважати розробку та видання навчальної літератури для підготовки магістрів одним з основних пріоритетів у своїй діяльності, оскільки саме вона забезпечує високу якість науково-інноваційної та навчально-методичної підготовки магістрів. Навчальні видання залишаються «фіксованими носіями знань», обсяг яких визначено освітніми програмами за відповідною програмою підготовки магістрів. Фундаментом навчально-методичного забезпечення в магістратурі є підручник або навчальний посібник, які повинні доповнюватися іншими видами навчально-методичного забезпечення у вигляді статей, монографій і різним роздатковим матеріалом. Під час самостійного вивчення дисципліни роль підручника стає домінуючою. Деякі викладачі мають бажання доповнити наявні кращі підручники відомих авторів новим науковим знанням, тобто просто «обтяжують» їх обсягом інформації і перевидають для магістрантів, але це тупиковий шлях. Необхідні навчальні посібники, підручники принципово нового типу є «проривними» в способах викладання матеріалу, структурній компоновці, дослідницькому розмаїтті, методичній забезпеченості.

Важливим аспектом підручника є стиль викладання матеріалу, зокрема, логічність, структурованість, послідовність і різноаспектність розкриття проблеми, зваженість і аргументованість суджень. Лексика, понятійний апарат і термінологія в підручнику повинні не ускладнювати, а спрощувати сприйняття матеріалу. Разом з тим йдеться не про спрощення, а про недопустимість штучного

ускладнення сприйняття матеріалу за рахунок використання малозрозумілих термінів, багатоповерхових формул, що не супроводжуються коментарями, та інших відомих прийомів, які створюють видимість наукового посилення тексту.

У практиці вищої освіти використовують різні варіанти навчально-методичного забезпечення. В одному варіанті викладачі використовують виключно періодику вітчизняних і зарубіжних авторів і монографії. В іншому – найбільш ефективним вважається роздатковий матеріал, який готується викладачами до кожного заняття. Слід зазначити, що всі варіанти мають як переваги, так і недоліки.

Зокрема, використання переважно матеріалів періодики є найбільш перспективним, оскільки ознайомлення з новітніми публікаціями забезпечує магістрантам сучасні знання, сприяє розвитку навичок аналізу різних точок зору з відповідної проблеми, формуванню дослідницьких та інноваційних компетенцій. Разом із тим статті не можуть забезпечити системність формування професійних компетентностей, оскільки не відтворюють теоретичні знання. У цьому контексті правомірним є підхід, згідно з яким для магістрантів кількість підручників і навчальних посібників повинна бути мінімальною, оскільки вони вже «за визначенням» володіють високою інформаційною культурою та достатнім аналітичним мисленням. Відомо, що навчання в магістратурі передбачає отримання принципово нових компетенцій, яких немає за ступенем підготовки бакалавра та які забезпечують реалізацію магістрами науково-інноваційної діяльності. До таких компетенцій, у першу чергу, належать проведення самостійного наукового дослідження, підготовка та захист магістерської роботи. Тому в підручнику матеріал необхідно подавати в оригінальній та інтерактивній формах, що сприятиме формуванню компетенцій і буде розвивати креативне мислення студентів. Крім того, підручник повинен формувати у студентів повагу до внеску конкретних вчених, етику ведення наукової полеміки та аргументованість власної думки.

Використання мобільних технологій у навчальному процесі змінює доступ до навчальних матеріалів і способу їх презентації, що зумовлює зміни самої суті навчальної взаємодії, процесу контролю та оцінювання. Таким чином, вони допомагають звільнитися від оков стандартної методології (як вчитись), змісту навчання (що вивчати), простору (де вчитися), часу (коли вчитися) і соціуму (з ким навчатися). Такий підхід передбачає радикальні зміни у філософії викладання та навчання, потенційно зумовлює актуалізацію самостійної роботи.

За своєю суттю магістратура не є продовженням бакалаврської освіти, оскільки магістр отримує глибокі сучасні знання в спеціалізованій сфері. Основне призначення магістратури – сформуванню у студента компетенції з виробництва нових знань і вмінь їх практичної реалізації. У свою чергу, це передбачає вирішення низки протиріч, включаючи протиріччя між обмеженими термінами навчання і зростаючими обсягами інформації, які необхідні для життя та праці; між поглибленням спеціалізації у підготовці кадрів і підвищенням вимог до їх загальної професійної культури; між класичними методами викладання, що засновані на безпосередньому спілкуванні тих, хто навчається, і тих, хто вчить, і новими інформаційними технологіями, які передбачають індивідуальні заняття у віртуальному середовищі.

Філософи, які розкривали у своїх працях ідею університету, розглядали викладача в першу чергу як науковця-дослідника, орієнтованого на пошук істини. Викладач повинен надавати своїм студентам не абстрактну освіту, а виховувати їх для життя в сучасному суспільстві.

УДК 504.03

Н.В. Ярещенко, канд. техн. наук, доц. (*ХНАДУ, Харків*)

А.В. Потапенко, канд. техн. наук, доц. (*ХНАДУ, Харків*)

ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ТА ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ

Одним з основних завдань сучасної освіти є формування екологічного способу мислення. Однією з найактуальніших проблем сучасності є взаємодія людини з природою. Важливим аспектом у вирішенні проблеми збереження природних ресурсів є освіта людей в галузі навколишнього середовища, екологічне виховання всього населення, а особливо підростаючого покоління. Екологічна проблема виростає в проблему перетворення стихійного впливу людей на природу, в свідомо, цілеспрямовано, планомірно розвиваючу взаємодію з нею. Така взаємодія може бути здійснена за наявності в кожній людині достатнього рівня екологічної культури, екологічної свідомості, формування яких починається з раннього дитинства і продовжується все життя.